

Milena Papratović

Narodne pripovijetke iz okolice Đakova

Ogranak Matice hrvatske u Đakovu, Đakovo, 2020.

Iako se razmjerno često čuje da današnje generacije nisu zainteresirane za ništa osim *svjetlećih ekrana*, još uvijek se mogu pronaći pojedinci koji znaju iščitati vrijednost narodnih pripovijetki, a tome u prilog ide i ovaj pretisak pripovijetki iz Đakovštine. *Narodne pripovijetke iz okolice Đakova* Milene Papratović izdane su u nakladi Ogranka Matice hrvatske u Đakovu, urednik je Robert Francem, a za ilustracije zaslužna je Dajana Karas.

Narodne pripovijetke iz okolice Đakova s komentarima i poredbenim pregledom izvorni je naslov disertacije Milene Papratović koja je 1940. godine objavljena u *Zborniku za život i običaje hrvatskoga naroda*. Milena Papratović rođena je u Osijeku 1906. godine u đakovačkoj obitelji, a svoju disertaciju obranila je 1939. godine te postala prva doktorica etnologije u Hrvatskoj.

Ove pripovijetke prikupljane su 1935. i 1936. godine u tri sela Đakovštine: Selci Đakovački, Punitovci i Pridvorje. Zabilježila je i podatke o broju stanovnika tih sela te njihovu narodnost (većinsko stanovništvo su bili Hrvati iz raznih krajeva, nešto manje Nijemci i Mađari). Podatci su to koji nam se mogu učini manje relevantnima, ali kada se radi o narodnim pripovijetkama oni mogu biti značajni. Stanovnici su se oduvijek naseljavali i raseljavali, miješali, prilagođavali i prihvaćali različite utjecaje, a sve to se odražavalo i na način života, običaje, vjerovanja te samim time i na aktualne teme koje su se donekle sačuvale u pripovijetkama.

Papratović je uspjela prikupiti 41 pripovijetku od kazivača različitih dobrih skupina, a nastojala ih je zabilježiti točno onako kako su joj pripovijedali, na lokalnom dijalektu i govoru kazivača. Gotovo sve pripovijetke započinju varijacijama oblika „bili jednom” ili „tako bio” što je uobičajeno za ovakve

literarne vrste. Glavni likovi su, očekivano, likovi iz realnog i magičnog svijeta: kraljevi i kraljice, cigani, sluškinje, čobani, roditelji i djeca, psi, aždaje, konji, zmije, ježevi, žabe, gavrani, vile, vještice, vukodlaci, divovi... Česta tematika je ženidba, borba protiv neprijatelja (bilo protiv aždaje, bilo protiv čovjeka), neposluh žena, škrtost, neposluh, lukavost, mudrost (točnije nadmudrivanje), siromaštvo, odlazak u svijet u potrazi za nečim te neizbježan povratak kući. Bez obzira na temu pojedine pripovijetke, na kraju dobro uvijek pobijedi zlo – želje se ostvare, pronade se ono što se tražilo, pobijedi se neprijatelj ili neprijatelj umre, a dobri junak živi sretno do kraja života.

Želja da se ove pripovijetke objavi u jednom suvremenom okruženju uz dodatak ilustracija, ukazuje na njihovu bezvremenost. *Narodne pripovijetke iz okolice Đakova* doprinose očuvanju baštine, tradicije, vrijednosti, ideala, ali i identiteta. Pri čitanju ovih pripovijetki svakako treba imati na umu mjesto i vrijeme njihova zapisivanja, ali to nipošto ne umanjuje njihovu vrijednost. Pripovijetke su se rađale iz želje i maštanja za boljim životom, lokalnih vjerovanja, životnih situacija... Kroz likove su prikazivale primjere poželjnog i nepoželjnog te ohrabrivale slušače da sve prepreke mogu prebroditi, a ohrabrenje je nešto što je uvijek dobrodošlo.

Ivana Dević